

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prezentate la 4 aprilie 2019¹

Cauza C-686/17

**Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV
împotriva
Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH**

[cerere de decizie preliminară formulată de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania)]

„Trimitere preliminară – Organizarea comună a piețelor – Fructe și legume – Ciuperci de cultură – Norme de comercializare – Indicarea țării de origine – Noțiunea de «țară de origine» – Țara de recoltare – Regulamentul (CE) nr. 1234/2007 – Articolul 113a alineatul (1) – Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 – Articolul 76 alineatul (1) – Definiții privind originea nepreferențială a mărfurilor – Regulamentul (CE) nr. 2913/92 – Articolul 23 alineatele (1) și (2) – Regulamentul (CE) nr. 952/2013 – Articolul 60 alineatul (1) – Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 – Articolul 31 litera (b) – Etape de producție efectuate într-un alt stat membru – Etichetarea produselor alimentare – Interdicția unei etichetări de natură a induce în eroare – Directiva 2000/13/CE – Articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) – Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 – Articolul 7 alineatul (1) litera (a) – Articolul 1 alineatul (4) – Articolul 2 alineatul (3) – Mențiuni explicative”

I. Introducere

1. Prin prezenta cerere de decizie preliminară, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) a formulat patru întrebări privind interpretarea mai multor dispoziții ale dreptului Uniunii referitoare la țara de origine a fructelor și legumelor destinate a fi vândute în stare proaspătă consumatorului.

2. Această cerere se înscrie în cadrul unui recurs între Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV (Asociația pentru combaterea concurenței neloiale, denumită în continuare „Zentrale”), pe de o parte, și Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH (denumită în continuare „Prime Champ”), pe de altă parte, în legătură cu o acțiune având ca obiect încetarea comercializării de către aceasta din urmă a ciupercilor de cultură recoltate în Germania cu eticheta „Origine: Germania”.

¹ Limba originală: franceza.

3. Zentrale consideră că utilizarea de către Prime Champ a acestei etichete fără adăugarea unor mențiuni explicative este înșelătoare în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13/CE² și al articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011³, care interzic inducerea în eroare a consumatorului în ceea ce privește informațiile referitoare la produsele alimentare, în cazul în care unele etape esențiale de producție și de cultivare a ciupercilor de cultură nu au loc în Germania.

4. În acest context, prin intermediul întrebărilor preliminare, instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă se poate reproșa unei întreprinderi, în temeiul interdicției de a induce în eroare consumatorul menționate mai sus, că a indicat țara de origine a unui produs alimentar fără mențiuni explicative ținând seama de faptul că unele etape esențiale de producție ale acestui produs alimentar au loc în alte state membre, chiar dacă întreprinderea nu ar fi obligată să furnizeze astfel de informații în temeiul dispozițiilor speciale ale dreptului Uniunii în materie de etichetare. În opinia noastră, răspunsul este negativ.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Reglementarea agricolă

a) Regulamentul nr. 1234/2007

5. Articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1234/2007⁴ prevede:

„Produsele din sectorul fructelor și al legumelor destinate a fi vândute în stare proaspătă consumatorilor pot fi comercializate numai dacă sunt de calitate bună, corectă și vandabilă și dacă este indicată țara de origine.”

b) Regulamentul nr. 1308/2013

6. Regulamentul nr. 1234/2007 a fost înlocuit cu Regulamentul (UE) nr. 1308/2013⁵. Dispozițiile acestuia din urmă relevante în speță se aplică de la 1 ianuarie 2014⁶. Articolul 76 alineatul (1) din acest regulament reia în esență conținutul articolului 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007.

2 Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 20 martie 2000 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la etichetarea și prezentarea produselor alimentare, precum și la publicitatea acestora (JO 2000, L 109, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 6, p. 9).

3 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei (JO 2011, L 304, p. 18).

4 Regulamentul Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole (Regulamentul unic OCP) (JO 2007, L 299, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 361/2008 al Consiliului din 14 aprilie 2008 (JO 2008, L 121, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1234/2007”).

5 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO 2013, L 347, p. 671)

6 A se vedea articolul 232 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013.

2. Reglementarea vamală

a) Regulamentul nr. 2913/92

7. Articolul 23 din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92⁷ (denumit în continuare „Codul vamal comunitar”) prevede:

„(1) Mărfurile originare dintr-o țară sunt acele mărfuri obținute sau produse în întregime în țara respectivă.

(2) Expresia «mărfuri obținute în întregime într-o țară» reprezintă:

[...]

(b) produse vegetale cultivate în țara respectivă;

[...]”

b) Regulamentul nr. 952/2013

8. Codul vamal comunitar a fost înlocuit cu Regulamentul (UE) nr. 952/2013⁸ (denumit în continuare „Codul vamal al Uniunii”). Dispozițiilor acestuia din urmă relevante în speță se aplică de la 1 iunie 2016⁹.

9. Capitolul 2 din Codul vamal al Uniunii este intitulat „Originea mărfurilor”. Secțiunea 1 din capitolul menționat este intitulată „Originea nepreferențială”. Articolul 59, care definește domeniul de aplicare al acestei secțiuni 1, prevede:

„Articolele 60 și 61 stabilesc norme pentru stabilirea originii nepreferențiale a mărfurilor în vederea aplicării următoarelor:

[...]

(c) alte măsuri ale Uniunii privind originea mărfurilor.”

10. Articolul 60 din acesta, intitulat „Dobândirea originii”, reia în esență conținutul articolului 23 alineatul (1) din Codul vamal comunitar.

c) Regulamentul delegat 2015/2446

11. Regulamentul delegat (UE) 2015/2446¹⁰ se aplică de la 1 mai 2016¹¹. Articolul 31 litera (b) din acesta reia în esență conținutul articolului 23 alineatul (2) litera (b) din Codul vamal comunitar.

7 Regulamentul Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar (JO 1992, L 302, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 5, p. 58).

8 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO 2013, L 269, p. 1).

9 A se vedea articolul 286 alineatul (2) și articolul 288 alineatul (2) din Codul vamal al Uniunii.

10 Regulamentul delegat al Comisiei din 28 iulie 2015 de completare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește normele detaliate ale anumitor dispoziții ale Codul vamal al Uniunii (JO 2015, L 343, p. 1).

11 A se vedea articolul 256 din Regulamentul delegat 2015/2446.

3. Reglementarea privind protecția consumatorilor

a) Directiva 2000/13

12. Articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 prevede că etichetarea și normele în conformitate cu care se realizează nu trebuie să fie de natură a induce cumpărătorul în eroare, printre altele, asupra originii produsului alimentar.

b) Regulamentul nr. 1169/2011

13. Directiva 2000/13 a fost înlocuită cu Regulamentul nr. 1169/2011, care se aplică de la 13 decembrie 2014¹².

14. Articolul 1 alineatul (4) din acest regulament prevede:

„Prezentul regulament se aplică fără a aduce atingere cerințelor de etichetare prevăzute în dispozițiile specifice ale Uniunii aplicabile anumitor produse alimentare.”

15. Articolul 2 alineatul (3) din regulamentul menționat prevede:

„În sensul prezentului regulament, țara de origine a unui produs alimentar se referă la originea unui produs alimentar, astfel cum este stabilită în conformitate cu articolele 23-26 din [Codul vamal comunitar].”¹³

16. Articolul 7 alineatul (1) litera (a) din același regulament, care reia în esență conținutul articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, are următorul cuprins:

„Informațiile referitoare la produsele alimentare nu trebuie să inducă cumpărătorul în eroare, în special:

- (a) în ceea ce privește caracteristicile produsului alimentar și în special în ceea ce privește natura, identitatea, proprietățile, compoziția, cantitatea, data durabilității minime, țara de origine sau locul de proveniență, metoda de fabricație sau producție;”

B. Dreptul german

17. În anul 2013, versiunea aplicabilă a articolului 11 alineatul (1) prima și a doua teză punctul 1 din Lebensmittel-, Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch (Codul german privind produsele alimentare, produsele de consum curent și produsele destinate alimentației animale, denumit în continuare „LFGB”) interzicea comercializarea produselor alimentare și promovarea lor sub o denumire înșelătoare sau cu indicații sau prezentare înșelătoare, în special utilizarea unor mențiuni de natură a induce în eroare în ceea ce privește originea sau proveniența. Această dispoziție urmărea să transpună articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13.

¹² A se vedea articolul 55 din Regulamentul nr. 1169/2011.

¹³ Din articolul 286 alineatul (3) din Codul vamal al Uniunii reiese că trimerile la Codul vamal comunitar se interpretează ca trimeri la Codul vamal al Uniunii. Astfel, de la 1 mai 2016, trimerile la articolele 23-26 din Codul vamal comunitar, menționată la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1169/2011, trebuie înțeleasă ca o trimerire la articolul 60 din Codul vamal al Uniunii coroborat cu articolele 31-36 din Regulamentul delegat 2015/2446, care aduc precizări privind articolul 60 menționat.

18. Versiunea în vigoare a articolului 11 alineatul (1) punctul 1 din LFGB interzice operatorului din sectorul alimentar responsabil sau importatorului, în sensul articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1169/2011, să comercializeze sau să promoveze produse alimentare cu informații referitoare la aceste produse care nu îndeplinesc cerințele articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1169/2011 coroborat cu alineatul (4) al acestui articol.

III. Litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

19. Prime Champ produce și comercializează ciuperci de cultură cu mențiunea „Origine: Germania”.

20. Procesul de cultivare a ciupercilor cuprinde mai multe etape. Mai întâi, materiile prime care intră în compost sunt frământate și amestecate timp de 7-11 zile în Belgia și în Țările de Jos. A doua etapă de fabricare constă în pasteurizarea, care durează 5-6 zile, și în prepararea compostului în Țările de Jos. A treia etapă de fabricare constă în inocularea compostului cu miceliu (spori de ciuperci) pe o perioadă de 15 zile. În a patra etapă, fructificarea începe în containere de cultură în Țările de Jos, pe un strat de turbă și de calcar, cu precizarea că ciupercile pot atinge 3 mm în 10-11 zile. După aproximativ 15 zile, containerele de cultură sunt transportate în Germania, unde, în exploatarea Prime Champ, se procedează la prima recoltare a ciupercilor după 1-5 zile și la a doua recoltare după 10-15 zile.

21. Zentrale consideră că indicația „Origine: Germania” pe eticheta acestor ciuperci, fără mențiuni suplimentare, este înșelătoare întrucât unele etape esențiale de producție și de cultivare, mai precis ciclul de producție înaintea recoltării, nu au loc în Germania, iar compostul cu ciuperci este transportat în Germania cu doar trei zile sau mai puțin înainte de prima recoltare.

22. După ce a adresat Prime Champ o scrisoare de punere în întârziere în luna decembrie 2013, Zentrale a solicitat Landgericht Ulm (Tribunalul Regional din Ulm, Germania) să oblige Prime Champ, sub sancțiunea anumitor măsuri cominatorii, să înceteze să propună și/sau să utilizeze în comerț și/sau să promoveze ciupercile de cultură cu mențiunea „Origine: Germania”.

23. Această instanță a respins cererea Zentrale, care a formulat o cale de atac împotriva deciziei menționate.

24. Calea de atac a fost respinsă de Oberlandesgericht Stuttgart (Tribunalul Regional Superior, Stuttgart, Germania). Această instanță a statuat că, desigur, mențiunea „Origine: Germania” este de natură a induce în eroare, întrucât publicul vizat poate deduce din aceasta că nu numai recoltarea, ci întregul proces de producție a avut loc în Germania, însă dreptul Uniunii este cel care obligă Prime Champ să insereze indicarea țării de origine contestată. Astfel, țara de recoltare trebuie, în temeiul articolului 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și al articolului 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, să fie desemnată ca țara de origine a produselor vegetale și, în consecință, nu se poate reproșa Prime Champ că a furnizat această indicație în temeiul dreptului concurenței neloiiale.

25. Zentrale a formulat recurs împotriva acestei decizii în fața Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție).

26. Această ultimă instanță precizează că, dat fiind că reclamanta din litigiul principal își întemeiază acțiunea în încetare pe riscul de repetare a faptei, recursul va fi fondat doar dacă comportamentul reproșat părții ar fi nelegal atât la momentul faptelor în litigiu, și anume în anul 2013, cât și la momentul deciziei în stadiul recursului.

27. Instanța de trimitere consideră, în consecință, că recursul poate fi admis dacă indicarea țării de origine utilizată de Prime Champ este contrară interdicției de a induce în eroare prevăzute la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, astfel cum a fost transpus la articolul 11 alineatul (1) prima și a doua teză punctul 1 din versiunea LFGB aplicabilă în anul 2013, și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 coroborat cu articolul 11 alineatul (1) punctul 1 din versiunea LFGB în vigoare în prezent, independent de caracterul obligatoriu al acestei indicații care rezultă din reglementarea în materie de organizare comună a piețelor agricole, și anume articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013¹⁴.

28. În acest context, prin decizia din 21 septembrie 2017, primită de Curte la 7 decembrie 2017, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Pentru stabilirea înțelesului noțiunii de «țară de origine», vizată la articolul 113a alineatul (1) din [Regulamentul nr. 1234/2007] și la articolul 76 alineatul (1) din [Regulamentul nr. 1308/2013], trebuie avute în vedere definițiile de la articolul 23 și următoarele din Codul vamal [comunitar] și de la articolul 60 din Codul vamal al Uniunii?
- 2) Ciupercile de cultură care au fost recoltate pe teritoriul național sunt de origine națională în sensul articolului 23 din [Codul vamal comunitar] și al articolului 60 alineatul (1) din [Codul vamal al Uniunii] în cazul în care anumite etape de producție esențiale s-au desfășurat în alte state membre ale Uniunii Europene, iar ciupercile de cultură au fost transportate pe teritoriul național abia cu 3 zile sau mai puțin înainte de prima recoltă?
- 3) Interdicția de inducere în eroare, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din [Directiva 2000/13] și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din [Regulamentul nr. 1169/2011], trebuie aplicată în cazul indicației de origine prevăzute la articolul 113a alineatul (1) din [Regulamentul nr. 1234/2007] și la articolul 76 alineatul (1) din [Regulamentul nr. 1308/2013]?
- 4) La indicația de origine stabilită potrivit articolului 113a alineatul (1) din [Regulamentul nr. 1234/2007] și articolului 76 alineatul (1) din [Regulamentul nr. 1308/2013] pot fi adăugate mențiuni explicative, în scopul de a preveni o inducere în eroare potrivit articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din [Directiva 2000/13], precum și potrivit articolului 7 alineatul (1) litera (a) din [Regulamentul nr. 1169/2011]?”

29. Zentrale, Prime Champ, guvernele german, francez și italian, precum și Comisia Europeană au prezentat Curții observații scrise. Aceleași părți, cu excepția guvernelor francez și italian, s-au prezentat în ședința de audiere a pledoariilor, care a avut loc la 23 ianuarie 2019.

¹⁴ În această privință, instanța de trimitere precizează că, în ipoteza în care Prime Champ ar fi încălcat aceste dispoziții, ar rezulta că aceasta a procedat la o practică comercială neloyală în sensul Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (Legea împotriva concurenței neloiale, denumită în continuare „UWG”), mai precis în sensul dispozițiilor coroborate ale articolului 3 și ale articolului 4 punctul 11 din versiunea UWG aplicabilă în anul 2013 și ale articolului 3a din versiunea UWG în vigoare. Aceste dispoziții prevăd printre altele că săvârșește un act de concurență neloyală oricine încalcă o dispoziție legală care este, între altele, destinată să reglementeze comportamentul pe piață în interesul operatorilor de pe piață. UWG transpune Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO 2005, L 149, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 260).

IV. Analiză

A. *Observații introductive*

30. Prin intermediul celor patru întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la raportul dintre normele de drept al Uniunii referitoare la țara de origine a fructelor și legumelor destinate a fi vândute în stare proaspătă consumatorului, care sunt prevăzute în trei domenii diferite, și anume reglementarea agricolă, reglementarea vamală și reglementarea privind protecția consumatorilor.

31. Mai precis, aceste norme de drept al Uniunii sunt, în primul rând, indicarea țării de origine pentru comercializarea fructelor și legumelor, impusă la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, în al doilea rând, definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor, prevăzute la articolele 23-26 din Codul vamal comunitar și la articolul 60 din Codul vamal al Uniunii coroborat cu articolele 31-36 din Regulamentul delegat 2015/2446, și, în al treilea rând, interdicția de a induce în eroare consumatorul în ceea ce privește țara de origine, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.

32. Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere ridică problema raportului dintre indicarea țării de origine pentru comercializarea fructelor și legumelor impusă de reglementarea agricolă și definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute de codurile vamale¹⁵ pentru a afla, în esență, dacă Prime Champ este obligată să indice Germania ca fiind țara de origine a ciupercilor de cultură în litigiul principal (secțiunea B).

33. Chiar presupunând că aceasta este situația, instanța de trimitere urmărește să afle, prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări, dacă indicarea țării de origine utilizată de Prime Champ, fără mențiuni explicative având în vedere faptul că unele etape esențiale de producție a acestor ciuperci de cultură au loc în alte state membre, nu este totuși contrară interdicției de a induce în eroare prevăzute de reglementarea privind protecția consumatorilor (secțiunea C)¹⁶.

34. Având în vedere faptul că recursul poate fi fondat, potrivit instanței de trimitere, doar dacă comportamentul reproșat Prime Champ ar fi nelegal în temeiul dreptului Uniunii atât la momentul faptelor, în anul 2013, cât și la momentul deciziei în stadiul recursului¹⁷, întrebările adresate trebuie analizate în temeiul reglementărilor aplicabile atât în anul 2013, cât și în prezent.

B. Cu privire la raportul dintre noțiunea de „țară de origine” vizată de reglementarea agricolă și definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute de codurile vamale (prima și a doua întrebare preliminară)

35. Regulamentele nr. 1234/2007 și nr. 1308/2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole stabilesc standarde de comercializare pentru produsele agricole. Pentru comercializarea produselor din sectorul fructelor și legumelor destinate a fi vândute în stare proaspătă consumatorului, articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 prevăd că astfel de produse pot fi comercializate numai dacă este indicată țara de origine.

¹⁵ Împreună, Codul vamal comunitar și Codul vamal al Uniunii coroborat cu Regulamentul delegat 2015/2446.

¹⁶ A se vedea în această privință punctul 27 din prezentele concluzii.

¹⁷ A se vedea punctul 16 din prezentele concluzii.

36. Nici Regulamentul nr. 1234/2007, nici Regulamentul nr. 1308/2013 nu conțin o definiție a noțiunii de „țară de origine” în sensul acestor regulamente. O astfel de definiție nu figurează nici în Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 543/2011¹⁸.

37. În această privință, prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle dacă, pentru a defini „țara de origine” a fructelor și legumelor în sensul articolului 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și al articolului 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, trebuie avute în vedere definițiile prevăzute de codurile vamale privind originea nepreferențială a mărfurilor (secțiunea 1). Dacă este cazul, ea urmărește, prin intermediul celei de a doua întrebări, să afle dacă țara de recoltare a ciupercilor de cultură este țara lor de origine în temeiul acestor definiții, în cazul în care unele etape de producție esențiale au loc în alte state membre (secțiunea 2).

1. Cu privire la aplicabilitatea definițiilor prevăzute de codurile vamale privind originea nepreferențială a mărfurilor pentru a defini noțiunea de „țară de origine” vizată de reglementarea agricolă (prima întrebare preliminară)

38. Mai întâi, arătăm că rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții că, pentru a stabili sensul și domeniul de aplicare al unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se dea o interpretare care trebuie stabilită ținând seama de termenii acesteia, de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte¹⁹.

39. Rezultă că noțiunea de „țară de origine” vizată la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretată în lumina sensului și a finalității acestor dispoziții și a regulamentelor din care face parte. Astfel cum arată Centrale, ele nu fac trimitere la codurile vamale în ceea ce privește noțiunea de „țară de origine”.

40. Cu toate acestea, trebuie să se constate că o astfel de trimitere este prevăzută de codurile vamale.

41. Astfel, articolul 59 litera (c) din Codul vamal al Uniunii stipulează că normele prevăzute la articolul 60 privind stabilirea originii nepreferențiale a mărfurilor se aplică și altor măsuri ale Uniunii privind originea mărfurilor.

42. Precum Comisia, apreciem că articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie considerat ca fiind o astfel de măsură. În această privință, arătăm că articolul 76 alineatul (1) menționat constituie o dispoziție a dreptului Uniunii referitoare la originea mărfurilor, ceea ce este singura condiție impusă la articolul 59 litera (c) din Codul vamal al Uniunii pentru ca această dispoziție să fie aplicabilă.

43. Acest argument este confirmat de faptul că Regulamentul nr. 1169/2011, care urmărește asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului în domeniul informațiilor referitoare la produsele alimentare²⁰, face trimitere, la articolul 2 alineatul (3), în ceea ce privește indicarea țării de origine a mărfurilor în sensul regulamentului, la definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute de codurile vamale. Reiese din considerentul (33) al regulamentului menționat că această trimitere făcută de legiuitor este justificată de faptul că acestea sunt definiții „cu care operatorii din sectorul alimentar [...] sunt familiarizați”.

18 Regulamentul de punere în aplicare al Comisiei din 7 iunie 2011 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește sectorul fructelor și legumelor și sectorul fructelor și legumelor prelucrate (JO 2011, L 157, p. 1), aplicabil de la 22 iunie 2011.

19 A se vedea de exemplu Hotărârea din 17 octombrie 1995, Leifer și alții (C-83/94, EU:C:1995:329, punctul 22), Hotărârea din 7 iunie 2005, VEMW și alții (C-17/03, EU:C:2005:362, punctul 41), precum și Hotărârea din 15 aprilie 2010, Fundación Gala-Salvador Dalí și VEGAP (C-518/08, EU:C:2010:191, punctul 25).

20 A se vedea articolul 1 alineatul (1) Regulamentul nr. 1169/2011.

44. Astfel cum arată Prime Champ, guvernul francez și Comisia, faptul că legiuitorul, în cadrul Regulamentului nr. 1169/2011, care are vocația de a proteja consumatorii, a ales să facă trimitere la aceste definiții provenite din codurile vamale este un indiciu clar că o astfel de trimitere se aplică și în ceea ce privește articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, care au un obiectiv similar de protecție a consumatorilor²¹.

45. În ceea ce privește Codul vamal comunitar, arătăm că în cuprinsul acestuia nu figurează o dispoziție care să corespundă articolului 59 litera (c) din Codul vamal al Uniunii. Totuși, apreciem că primul conține un principiu care corespunde dispoziției menționate din Codul vamal al Uniunii. Astfel, din lucrările pregătitoare la articolul 59 litera (c) din Codul vamal al Uniunii reiese că această dispoziție urmărește să precizeze că normele privind originea nepreferențială intră de asemenea în cadrul aplicării altor măsuri ale Uniunii care se referă la originea mărfurilor, ceea ce arată, în opinia noastră, că un astfel de principiu era de asemenea prevăzut de Codul vamal comunitar²².

46. Având în vedere cele de mai sus, trebuie, așadar, să se înlăture argumentul prezentat de Zentrale potrivit căruia faptul că Regulamentele nr. 1234/2007 și nr. 1308/2013 nu fac trimitere la codurile vamale în ceea ce privește noțiunea de „țară de origine” se opune ca definițiile prevăzute de acestea din urmă să fie aplicabile.

47. În consecință, vom propune Curții, precum Prime Champ, guvernele francez și italian²³ și Comisia, să răspundă la prima întrebare preliminară că articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretate în sensul că, pentru a defini noțiunea de „țară de origine”, vizată de aceste dispoziții, trebuie avute în vedere definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute la articolele 23-26 din Codul vamal comunitar și, respectiv, la articolul 60 din Codul vamal al Uniunii coroborat cu articolele 31-36 din Regulamentul delegat 2015/2446.

2. Cu privire la aplicarea definițiilor prevăzute de codurile vamale privind originea nepreferențială a mărfurilor pentru a determina țara de origine a ciupercilor de cultură în sensul reglementării agricole (a doua întrebare preliminară)

48. Precum Prime Champ, guvernele francez și italian și Comisia, apreciem că, în temeiul definițiilor prevăzute de codurile vamale privind originea nepreferențială a mărfurilor, țara de origine a ciupercilor de cultură este țara de recoltare a acestora, chiar dacă unele etape de producție esențiale au loc în alte state membre și ciupercile de cultură au fost transportate pe teritoriul de recoltare cu doar trei zile sau mai puțin înainte de prima recoltare.

49. Mai întâi, arătăm că trebuie să se plece de la principiul că termenul de „legume” vizat la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole include ciuperci de cultură, precum cele în discuție în litigiul principal²⁴.

21 Acest lucru rezultă din considerentul (49) al Regulamentului nr. 1234/2007, potrivit căruia aplicarea de standarde de comercializare pentru produsele agricole în interesul producătorilor, al comercianților și al consumatorilor poate contribui la ameliorarea condițiilor economice de producție și de comercializare, respectiv la creșterea calității acestor produse. O indicație similară figurează în considerentul (64) al Regulamentului nr. 1308/2013, iar considerentul (65) al acestuia adaugă că menținerea unor standarde sectoriale de comercializare este de natură să ia în considerare așteptările consumatorilor și să contribuie la ameliorarea condițiilor economice de producție și comercializare a produselor, precum și la calitatea acestora.

22 A se vedea în această privință propunerea de Regulament (CE) al Parlamentului European și al Consiliului din 30 noiembrie 2005 de instituire a Codului vamal comunitar (Codul vamal modernizat), p. 10 [COM(2005) 608 final].

23 Arătăm că guvernul german s-a limitat la a răspunde la a treia și la a patra întrebare preliminară.

24 Astfel, în organizarea comună a piețelor produselor agricole, articolul 1 litera (i) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 1 alineatul (2) litera (i) din Regulamentul nr. 1308/2013 includ produsele care aparțin sectorului fructelor și legumelor definite în mod specific în anexele I partea IX la aceste regulamente. Aceste anexe menționează, pentru desemnarea produselor pentru sectorul fructelor și legumelor care figurează sub codul din Nomenclatura Combinată ex 0709, „Alte legume, proaspete sau refrigerate”. Anexa I capitolul 7 din Nomenclatura Combinată menționează „Ciuperci”, cu codul 0709 51.

50. În continuare, din propunerea noastră de răspuns la prima întrebare preliminară rezultă că țara de origine în sensul acestor dispoziții trebuie să fie determinată în temeiul definițiilor prevăzute de codurile vamale privind originea nepreferențială a mărfurilor.

51. În această privință, articolul 23 alineatul (1) din Codul vamal comunitar și articolul 60 alineatul (1) din Codul vamal al Uniunii prevăd că mărfurile obținute în întregime într-o singură țară sau teritoriu sunt considerate ca fiind originare din acea țară sau acel teritoriu. În acest scop, articolul 23 alineatul (2) literele (a)-(j) din Codul vamal comunitar și articolul 31 din Regulamentul delegat 2015/2446 literele (a)-(j) conțin o listă de diferite mărfuri considerate ca fiind obținute în întregime într-o singură țară.

52. În ceea ce privește produsele vegetale, reiese din articolul 23 alineatul (2) litera (b) din Codul vamal comunitar că astfel de produse sunt obținute în întregime în țara în care sunt recoltate. Aceeași dispoziție este prevăzută la articolul 31 litera (b) din Regulamentul delegat 2015/2446. Cu alte cuvinte, din aceste dispoziții rezultă că produsele vegetale sunt considerate ca fiind originare din țara în care sunt recoltate.

53. În această privință, Comisia, precum și guvernul german subliniază caracterul atipic al cauzei principale, arătând că, în majoritatea cazurilor, țara de recoltare pentru fructe și legume proaspete este, prin însăși natura lor, și țara în care au loc toate etapele de producție care precedă recoltarea²⁵.

54. În acest context, Comisia a expus în ședință că faptul de a produce ciuperci de cultură în mod „transfrontalier” este nou. Rezultă că, în anul 2015, atunci când a fost redactat Regulamentul delegat 2015/2446, Comisia nu avut în vedere reglementarea acestui mod de producție. Întrebată în ședință cu privire la motivul pentru care nu au fost încă adoptate norme privind acest mod de producție, Comisia a explicat că nu s-a reflectat suficient asupra acestui tip de proces pe plan legislativ. Prime Champ a explicat, la rândul său, tot în ședință, că ea utilizează modul de producție respectiv din anul 2012 și că nu este singura în această situație, întrucât și alte întreprinderi produc pe baza acestui proces.

55. În opinia noastră, considerațiile menționate nu permit însă înlăturarea textului articolului 23 alineatul (2) litera (b) din Codul vamal comunitar și al articolului 31 litera (b) din Regulamentul delegat 2015/2446, care prevăd cu claritate că țara de origine a produselor vegetale depinde doar de locul în care sunt recoltate. Astfel cum explică Comisia, în temeiul acestor dispoziții, trebuie să se plece de la principiul că legiuitorul nu acordă nicio importanță faptului că unele etape de producție care precedă recoltarea au loc în unul sau mai multe alte state membre.

56. În consecință, trebuie respins argumentul prezentat de Zentrale potrivit căruia din economia articolelor 23 și 24 din Codul vamal comunitar și din dispozițiile echivalente ale Codului vamal al Uniunii rezultă că aplicabilitatea definițiilor prevăzute de codurile vamale privind originea nepreferențială a mărfurilor este supusă condiției ca marfa să fie obținută în întregime într-o singură țară.

25 Mai precis, guvernul german explică faptul că, potrivit opiniei specialiștilor săi în producție, rareori transportul unei culturi de fructe sau de legume este posibil și avantajos, cum se întâmplă în cauza principală, astfel încât o producție transfrontalieră este, în mod general, imposibilă sau în orice caz nerentabilă. Cu excepția ciupercilor de cultură, al căror transport se dovedește facil, guvernul german a arătat că nu s-ar putea gândi decât la o cultură de andive pe baza aceluiași mod de producție. Comisia, la rândul său, a menționat în ședință, ca situație analoagă, culturile hidroponice sau de ierburi aromatice. În ceea ce privește aceste produse, Comisia a explicat că ele pot fi vândute consumatorului cu substratul aferent și, prin urmare, fără ca o recoltare reală să aibă loc înaintea comercializării lor.

57. În ceea ce privește în special articolul 24 din Codul vamal comunitar și dispoziția echivalentă prevăzută la articolul 60 din Codul vamal al Uniunii coroborat cu articolul 32 din Regulamentul delegat 2015/2446, acestea nu pot conduce la un rezultat contrar. Astfel, dispozițiile referitoare la originea mărfurilor pentru producerea cărora au intervenit mai multe țări sau teritorii nu se aplică legumelor proaspete, precum cele în discuție în litigiul principal²⁶.

58. În consecință, vom propune Curții să răspundă la a doua întrebare preliminară că articolul 23 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 60 alineatul (1) din Codul vamal al Uniunii coroborat cu articolul 31 litera (b) din Regulamentul delegat 2015/2446 trebuie interpretate în sensul că țara de origine a ciupercilor de cultură este țara de recoltare a acestora, potrivit dispozițiilor menționate, independent de faptul că unele etape de producție esențiale au loc în alte state membre ale Uniunii și că ciupercile de cultură au fost transportate pe teritoriul de recoltare cu doar trei zile sau mai puțin înainte de prima recoltare.

C. Cu privire la raportul dintre interdicția de a induce în eroare prevăzută de reglementarea privind protecția consumatorilor și indicarea țării de origine impusă de reglementarea agricolă (a treia și a patra întrebare preliminară)

1. Observații introductive

59. Amintim că prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări preliminare instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă indicarea țării de origine utilizată de Prime Champ fără mențiuni explicative cu privire la locul de producție este contrară interdicției de a induce în eroare consumatorul prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.

60. În acest scop, din cererea de decizie preliminară reiese că instanța de trimitere ridică, mai întâi, problema dacă indicarea țării de origine impusă de reglementarea agricolă trebuie considerată *lex specialis* în raport cu norma de interdicție de a induce în eroare, astfel încât aceasta din urmă nu s-ar aplica în scopul determinării țării de origine (a treia întrebare preliminară). Dacă Curtea ar răspunde la această întrebare în sensul că indicarea țării de origine impusă de reglementarea agricolă se aplică în paralel cu interdicția de a induce în eroare, instanța de trimitere ridică, în continuare, problema dacă *pot* fi adăugate mențiuni explicative pentru a evita inducerea în eroare a consumatorului în sensul dispozițiilor citate anterior (a patra întrebare preliminară)²⁷.

61. Această ultimă întrebare, astfel cum este formulată, nu este totuși determinantă, în opinia noastră, pentru a afla dacă indicarea țării de origine utilizată de Prime Champ fără mențiuni explicative este contrară interdicției de a induce în eroare consumatorul. Desigur, ea ar fi contrară dacă reglementarea agricolă ar reglementa în mod exhaustiv țara de origine a fructelor și legumelor²⁸. Or, în opinia noastră, nu se întâmplă așa.

26 Mai precis, în ceea ce privește fructele și legumele, din articolul 32 din Regulamentul delegat 2015/2446 coroborat cu capitolul 20 din anexa 22-01 la acesta, la care face trimitere articolul 32 din regulamentul menționat, rezultă că astfel de produse intră în domeniul de aplicare al acestor dispoziții în măsura în care este vorba despre un amestec de produse vegetale, de exemplu sucul de fructe. Chiar dacă o astfel de dispoziție nu figurează în Codul vamal comunitar, în lipsa unei indicații contrare, articolul 24 din acesta trebuie, în opinia noastră, înțeles în același mod.

27 Instanța de trimitere citează, cu titlu de exemplu, o mențiune referitoare la etapele de producție efectuate în alte state membre.

28 În această situație, ar rezulta că indicarea țării de origine utilizată de Prime Champ fără alte mențiuni este legală în raport cu interdicția de a induce în eroare consumatorul, dat fiind că Prime Champ nu ar putea în niciun caz să adauge mențiuni explicative la această indicație.

62. Astfel, niciun element din reglementarea agricolă nu împiedică o întreprindere să furnizeze mențiuni explicative la indicarea țării de origine atât timp cât ele nu induc, în sine, în eroare consumatorul. În această privință, trebuie amintit că orice restrângere a exercițiului dreptului fundamental la libertatea de exprimare, care protejează și „comunicarea comercială”, consacrat la articolul 11 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie să fie prevăzută de lege, în conformitate cu articolul 52 alineatul (1) din cartea menționată.

63. Având în vedere aceste considerații, a patra întrebare trebuie înțeleasă în sensul că instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă *omisiunea* unor astfel de mențiuni explicative este înșelătoare în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 și al articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011²⁹.

64. În această privință, pentru a oferi instanței de trimitere un răspuns util care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată, este suficient, în opinia noastră, ca Curtea să se limiteze la a răspunde la această a patra întrebare. Astfel, chiar presupunând că articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 și articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 sunt aplicabile, apreciem, așa cum vom expune mai jos, că omisiunea mențiunilor explicative la indicarea țării de origine, precum cea în discuție în litigiul principal, nu este în niciun caz înșelătoare în sensul acestor dispoziții³⁰.

65. Prin urmare, în continuarea expunerii noastre, ne vom limita la a explica pe scurt motivele pentru care avem serioase îndoieli în ceea ce privește problema aplicabilității acestor dispoziții la o situație precum cea în discuție în litigiul principal (secțiunea 2), înainte de a răspunde la a patra întrebare preliminară (secțiunea 3).

2. Cu privire la aplicabilitatea articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 și a articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13

66. Precum instanța de trimitere, considerăm că trebuie să se răspundă la problema dacă indicarea țării de origine impusă de reglementarea agricolă trebuie considerată *lex specialis* în raport cu interdicția de a induce în eroare, prin prisma articolului 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011. Acest articol, care stabilește domeniul de aplicare al regulamentul menționat, arată că acesta din urmă „se aplică fără a aduce atingere cerințelor de etichetare prevăzute în dispozițiile specifice ale Uniunii aplicabile anumitor produse alimentare”³¹.

67. Având în vedere considerentul (8) al Regulamentului nr. 1169/2011, care enunță că „[c]erințele generale de etichetare sunt completate de o serie de dispoziții aplicabile [...] anumitor categorii de produse alimentare [...]”, considerăm că articolul 1 alineatul (4) din regulamentul menționat trebuie înțeles în sensul că acesta din urmă se aplică, în principiu, în mod paralel cu dispozițiile specifice aplicabile anumitor produse alimentare.

²⁹ În acest context, amintim că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (a se vedea de exemplu Hotărârea din 29 noiembrie 2018, *baumgarten sports & more*, C-548/17, EU:C:2018:970, punctul 22).

³⁰ Amintim că recursul din litigiul principal poate fi fondat, potrivit instanței de trimitere, doar dacă comportamentul reproșat Prime Champ ar fi nelegal, atât în temeiul articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, cât și al articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011. Ca urmare a acestui fapt, un răspuns al Curții la a patra întrebare preliminară numai în cadrul articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 ar fi suficient, în principiu, pentru a oferi instanței de trimitere un răspuns util care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată.

³¹ Arătăm că articolul 73 din Regulamentul nr. 1308/13 conține de asemenea o normă referitoare la domeniul de aplicare al standardelor de comercializare. Această dispoziție prevede, mai precis, că standardele de comercializare se aplică „fără a aduce atingere vreunei alte dispoziții aplicabile produselor agricole [...]”. Având în vedere faptul că Regulamentul nr. 1169/2011 se aplică doar în măsura prevăzută de acest din urmă regulament, articolul 73 din Regulamentul nr. 1308/13 nu este totuși relevant pentru a determina aplicabilitatea articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.

68. Totuși, trebuie stabilite anumite limite în privința acestei premise.

69. În această privință, Comisia a arătat în ședință, în esență, că, în temeiul unei interpretări literale, teleologice și contextuale a articolului 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011, expresia „fără a aduce atingere” trebuie să fie înțeleasă în sensul că Regulamentul nr. 1169/2011 se aplică în paralel cu dispozițiile specifice aplicabile anumitor produse alimentare, atât timp cât acestea nu intră în *contradicție* cu dispozițiile prevăzute de Regulamentul nr. 1169/2011. Așa cum înțelegem argumentul Comisiei, o asemenea contradicție există numai în măsura în care aplicarea dispozițiilor specifice *împiedică* o aplicare paralelă a Regulamentului nr. 1169/2011. În speță, Comisia apreciază că o astfel de contradicție nu există întrucât indicația „Origine: Germania” ar putea fi utilizată adăugând mențiuni suplimentare³².

70. Contrar observațiilor Comisiei, apreciem că există argumente convingătoare care pot susține poziția potrivit căreia articolul 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011 nu este limitat la situațiile în care există o veritabilă *contradicție* în sensul invocat de Comisie.

71. Astfel, faptul că Regulamentul nr. 1169/2011 se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor specifice în materie de etichetare înseamnă că acest regulament nu poate împiedica aplicarea unor astfel de dispoziții specifice. În consecință, articolul 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011 exprimă, în opinia noastră, în esență, principiul *lex specialis*.

72. În temeiul acestui principiu, considerăm că o aplicare paralelă cu Regulamentul nr. 1169/2011 este de asemenea exclusă în măsura în care ar conduce la lipsirea unei dispoziții specifice în materie de etichetare de efectul său util.

73. Aceasta ar fi situația, în opinia noastră, dacă articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 s-ar aplica unei situații precum cea în discuție în litigiul principal. Astfel, articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 constituie o dispoziție specifică în materie de etichetare în sensul articolului 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011³³ și, așa cum vom expune în secțiunea 3 din prezentele concluzii, în special la punctele 82 și 83, apreciem că legiuitorul a determinat cu claritate, la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, țara de origine a fructelor și legumelor proaspete ca fiind țara de recoltare a acestora.

74. Dacă totuși articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 s-ar aplica astfel încât indicarea țării de origine furnizată în temeiul articolului 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 ar putea fi înșelătoare în sensul acestei prime dispoziții, articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 ar fi, în opinia noastră, ca urmare a acestui fapt, lipsit de efectul său util.

75. În ceea ce privește Directiva 2000/13, arătăm că articolul 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011 nu are echivalent în directiva menționată. Totuși, considerăm că un principiu care corespunde celui prevăzut la acest articol se aplică și Directivei 2000/13. Astfel, niciun element din lucrările pregătitoare ale Regulamentului nr. 1169/2011 nu arată că regulamentul urmărea să modifice

32 În consecință, considerăm că Comisia invocă de fapt o interpretare similară celei a articolului 3 alineatul (4) din Directiva 2005/29, potrivit căruia, „în cazul în care dispozițiile prezentei directive și alte norme [ale Uniunii] care reglementează aspecte specifice ale practicilor comerciale neloiale sunt în conflict, normele comunitare prevalează și se aplică respectivelor aspecte specifice”. Astfel, Curtea a statuat că un conflict precum cel menționat la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2005/29 există doar în cazul în care norme speciale reglementează în mod exhaustiv informațiile privind o marfă care trebuie furnizate consumatorilor, astfel încât nu pot fi adăugate alte informații. A se vedea Hotărârea din 25 iulie 2018, Dyson (C-632/16, EU:C:2018:599, punctele 34-36), și Hotărârea din 13 septembrie 2018, Wind Tre și Vodafone Italia, C-54/17 și C-55/17, EU:C:2018:710, punctele 60 și 61). Din acest punct de vedere, remarcăm că, din moment ce reglementarea agricolă nu reglementează în mod exhaustiv țara de origine a fructelor și legumelor, problema aplicabilității interdicției omisiunilor înșelătoare în sensul articolului 7 alineatul (1) din Directiva 2005/29, precum cea privind articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, și al articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 nu se ridică în speță.

33 Astfel, Regulamentul nr. 1169/2011 prevede norme cu caracter general și orizontal aplicabile tuturor produselor alimentare, în timp ce normele cu caracter specific și vertical, privind numai anumite produse alimentare determinate, sunt stabilite în cadrul dispozițiilor care reglementează aceste produse; a se vedea în acest sens considerentul (12) al acestui regulament. Reiese din considerentul (32) al regulamentului menționat că standardele de comercializare pentru produsele din sectorul fructelor și legumelor constituie astfel de norme verticale.

directiva cu privire la acest aspect și, în consecință, articolul 1 alineatul (4) trebuie înțeles ca o codificare a principiului *lex specialis* aplicabil deja în temeiul Directivei 2000/13. Cu alte cuvinte, apreciem că se pot formula considerații similare celor dezvoltate mai sus în raport cu Regulamentul nr. 1169/2011 cu privire la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, din perspectiva articolului 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007.

3. *Cu privire la aplicarea articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 și a articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13*

76. Articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 interzice ca informațiile referitoare la produsele alimentare să inducă în eroare în ceea ce privește țara de origine.

77. Apreciem, mai întâi, că această interdicție include omisiunile înșelătoare. Astfel, expresia „informații referitoare la produsele alimentare” este definită la articolul 2 alineatul (2) litera (a) din acest regulament ca fiind „informațiile referitoare la un produs alimentar puse la dispoziția consumatorului final prin intermediul unei etichete, al altor documente însoțitoare sau prin orice alte mijloace, inclusiv instrumente ale tehnologiei moderne sau comunicare verbală”. Chiar dacă această definiție nu privește, în mod formal, omisiunile, trebuie să se plece de la principiul că ele intră sub incidența acesteia în măsura în care ar putea să inducă în eroare consumatorii în ceea ce privește țara de origine³⁴.

78. În continuare, în ceea ce privește noțiunea de inducere în „eroare” a consumatorului în sensul articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011, arătăm că dispoziția menționată nu conține o definiție a acestei noțiuni. Totuși, în opinia noastră, precum definițiile omisiunilor înșelătoare care figurează la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2005/29, noțiunea de „eroare” vizată la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din acest regulament trebuie înțeleasă în sensul că include informații semnificative de care consumatorul mediu are nevoie, ținând seama de context, pentru a lua o decizie comercială în cunoștință de cauză și care, în consecință, îl determină sau îl pot determina să ia o decizie comercială pe care altfel nu ar fi luat-o.

79. Astfel, chiar dacă o asemenea definiție nu figurează în Regulamentul nr. 1169/2011, arătăm că numai omisiunile informațiilor semnificative de care consumatorul mediu are nevoie pot, prin însăși natura lor, să inducă în eroare consumatorul. De altfel, astfel cum am explicat la nota de subsol 34 din prezentele concluzii, Regulamentul 1169/2011 urmărește, la fel ca Directiva 2005/29, asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor.

80. În sfârșit, arătăm că articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1169/2011 prevede că țara de origine a unui produs alimentar, în sensul acestui regulament, se referă la originea mărfurilor astfel cum este stabilită în conformitate cu definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute de codurile vamale.

81. În opinia noastră, omisiunea mențiunilor explicative în privința unei indicări a țării de origine furnizate în conformitate cu definițiile prevăzute de codurile vamale, precum cea vizată în speță, nu poate fi considerată drept o informație semnificativă pentru consumatorul mediu care poate induce în eroare în ceea ce privește țara de origine în sensul articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.

³⁴ A se vedea în acest sens articolul 26 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011, potrivit căruia mențiunile privind țara de origine sunt obligatorii în temeiul acestui instrument în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare în ceea ce privește adevărata țară de origine. În plus, noțiunea de practici comerciale înșelătoare în sensul articolului 7 alineatul (1) din Directiva 2005/29 include omisiunile înșelătoare. Amintim că această directivă urmărește, precum Regulamentul nr. 1169/2011, asigurarea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor.

82. Astfel, legiuitorul a determinat cu claritate și precizie țara de origine a unui produs alimentar în sensul Regulamentului nr. 1169/2011 prin trimiterea la codurile vamale de la articolul 2 alineatul (3) din acest regulament³⁵. În ceea ce privește produsele vegetale, legiuitorul a stabilit mai precis că țara de origine a produselor respective este țara de recoltare a acestora. Prin această alegere, legiuitorul a făcut în același timp alegerea de a *nu* acorda importanță faptului că producția unor astfel de produse poate, în principiu, să aibă loc în țări diferite. În această privință, amintim că legiuitorul a menținut această normă chiar și după ce a luat cunoștință de modul de producție „transfrontalier” a ciupercilor de cultură.

83. În consecință, trebuie să se considere că din coroborarea articolului 7 alineatul (1) litera (a) cu articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1169/2011 și cu definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute de codurile vamale rezultă că astfel de informații nu pot fi considerate semnificative pentru consumatorul mediu³⁶.

84. Această concluzie este confirmată, în plus, de faptul că Comisia nu a adoptat alte dispoziții privind indicarea țării de origine decât în ceea ce privește carnea proaspătă, refrigerată sau congelată de animale din specia porcină, ovină, caprină și de păsări de curte. Mai precis, astfel de norme sunt prevăzute de Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1337/2013³⁷ pentru motivul că aplicarea definițiilor privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute de codurile vamale nu ar informa în mod satisfăcător consumatorii cu privire la originea cărnii respective, ținând seama de situațiile în care carnea provine de la animale născute, crescute și sacrificate în țări diferite³⁸.

85. Chiar dacă putem înțelege pe deplin argumentul Zentrale potrivit căruia consumatorii ar trebui să fie informați în cazul în care un produs este supus unor etape de producție esențiale în țări diferite, trebuie să se constate, având în vedere ceea ce precedă, că legiuitorul nu a considerat astfel de informații ca fiind semnificative și, prin urmare, de natură să inducă în eroare consumatorul în ceea ce privește țara de origine în sensul articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.

86. În consecință, trebuie respins argumentul prezentat de Comisie potrivit căruia este de competența instanțelor naționale să se pronunțe cu privire la problema dacă, în cazuri concrete, o indicare a țării de origine precum cea în discuție în litigiul principal conduce în mod concret la o înșelare a consumatorului. Astfel, o asemenea poziție poate aduce atingere libertății de alegere a legiuitorului, amintită mai sus.

87. În ceea ce privește articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, apreciem că acestei dispoziții trebuie să i se aplice considerații asemănătoare celor dezvoltate mai sus. În această privință, arătăm că, chiar dacă Directiva 2000/13 nu conține nicio definiție a țării de origine în sensul directivei menționate³⁹, acest element nu poate conduce la un rezultat contrar având în vedere faptul că o astfel de definiție este în continuare prevăzută prin coroborarea a articolului 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 cu articolul 23 alineatul (2) litera (b) din Codul vamal comunitar. Rezultă că nici o etichetă furnizată în conformitate cu definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute de codurile vamale comunitare nu este înșelătoare în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13.

35 Arătăm că această definiție a fost introdusă prin Regulamentul nr. 1169/2011 pentru motivul că lipsa unei astfel de definiții în Directiva 2000/13 a determinat incertitudini și a provocat ambiguitate, atât pentru consumatori și pentru industrie, cât și pentru statele membre [a se vedea „Impact assessment report on general food labelling issues”, SEC(2008) 92, p. 21, care însoțește propunerea de Regulament nr. 1169/2011].

36 A se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Dyson (C-632/16, EU:C:2018:599, punctele 42-44).

37 Regulamentul de punere în aplicare al Comisiei din 13 decembrie 2013 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește indicarea țării de origine sau a locului de proveniență pentru carnea proaspătă, refrigerată sau congelată de animale din specia porcină, ovină, caprină și de păsări de curte (JO 2013, L 335, p. 19).

38 A se vedea considerentul (3) al Regulamentului de punere în aplicare nr. 1337/2013.

39 A se vedea nota de subsol 35 din prezentele concluzii.

88. În consecință, vom propune Curții să răspundă la a patra întrebare preliminară că articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011 și articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 trebuie interpretate în sensul că nu induce în „eroare”, potrivit acestor dispoziții, faptul de a nu furniza consumatorului mențiuni explicative la indicarea țării de origine determinate în conformitate cu definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute de codurile vamale.

V. Concluzie

89. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) după cum urmează:

„1) Articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole (Regulamentul unic OCP) trebuie interpretat în sensul că, pentru a defini noțiunea de «țară de origine», vizată de această dispoziție, trebuie avute în vedere definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute la articolele 23-26 din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar.

Articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului trebuie interpretat în sensul că, pentru a defini noțiunea de «țară de origine», vizată de această dispoziție, trebuie avute în vedere definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute la articolul 60 din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii coroborat cu articolele 31-36 din Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 al Comisiei din 28 iulie 2015 de completare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește normele detaliate ale anumitor dispoziții ale Codului vamal al Uniunii.

2) Articolul 23 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 2913/92 și articolul 60 alineatul (1) din Regulamentul nr. 952/2013 coroborat cu articolul 31 litera (b) din Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 trebuie interpretate în sensul că țara de origine a ciupercilor de cultură este țara de recoltare a acestora, independent de faptul că unele etape de producție esențiale au loc în alte state membre ale Uniunii Europene și că ciupercile de cultură au fost transportate pe teritoriul de recoltare cu doar trei zile sau mai puțin înainte de prima recoltare.

3) Articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei trebuie interpretat în sensul că nu induce în «eroare» consumatorul, potrivit acestei dispoziții, faptul de a nu furniza mențiuni explicative la indicarea țării de origine determinate în conformitate cu definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute la articolele 23-26 din Regulamentul nr. 2913/92 și la articolul 60 din Regulamentul nr. 952/2013 coroborat cu articolele 31-36 din Regulamentul delegat 2015/2446.

Articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 martie 2000 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la etichetarea și prezentarea produselor alimentare, precum și la publicitatea acestora trebuie interpretat în sensul că nu induce în «eroare» consumatorul, potrivit acestei dispoziții, faptul de a nu furniza mențiuni explicative la indicarea țării de origine determinate în conformitate cu definițiile privind originea nepreferențială a mărfurilor prevăzute la articolele 23-26 din Regulamentul nr. 2913/92.”